

BYUDJET MABLAG'LARI HISOBIDAN YOSHLAR VA AYOLLAR DAFTARINI SHAKILLANTIRISH VA TAKOMILLASHTIRISH

Xolmatov Xurshid Qobiljon o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Toshkent

Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada byudjet mablag'lari hisobidan yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish va takomillashtirish masalalari tahlil qilingan. Byudjet mablag'larining samaradorligi yoshlar va ayollarni qo'llab-quvvatlash, ularning ijtimoiy-iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish, bandlikni ta'minlash va barqaror rivojlanishni qo'llab-quvvatlash kabi ko'rsatkichlar asosida baholanadi. Maqolada byudjet mablag'lari orqali yoshlar va ayollarni iqtisodiy faoliyatga jalb etish, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari o'rganilgan. Tadqiqot davomida moliyaviy yordam dasturlarini joriy qilish, raqamli texnologiyalar asosida boshqaruvni modernizatsiya qilish va mablag'larni samarali taqsimlash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan. Ushbu tadqiqot natijalari yoshlar va ayollar daftarini takomillashtirish va ularning iqtisodiy hamda ijtimoiy farovonligini oshirishga qaratilgan strategik qarorlar qabul qilishda amaliy ko'mak sifatida foydalanilishi mumkin.*

Kalit so'zlar: *Yoshlar daftari, ayollar daftari, byudjet mablag'lari, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, iqtisodiy barqarorlik, raqamli boshqaruv, moliyaviy yordam dasturlari.*

Abstract. *This article analyzes the formation and improvement of youth and women's registries financed through budgetary funds. The effectiveness of budgetary resources is assessed based on indicators such as supporting youth and women, expanding their socio-economic opportunities, ensuring employment, and promoting sustainable development. The article examines the role of budgetary funds in engaging youth and women in economic activities, existing challenges, and ways to address them.*

During the research, recommendations were developed for implementing financial assistance programs, modernizing management through digital technologies, and effectively allocating resources. The results of this study can serve as practical support for making strategic decisions aimed at improving youth and women's registries and enhancing their economic and social well-being.

Keywords: *Youth registry, women's registry, budgetary funds, social support, economic stability, digital management, financial assistance programs.*

KIRISH

Hozirgi global iqtisodiy sharoitda byudjet mablagʻlari hisobidan yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish va takomillashtirish davlat va hududlar ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligi uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, byudjet mablagʻlarining samarali boshqarilishi va yoshlar hamda ayollarni qoʻllab-quvvatlash strategiyalari jamiyatni barqaror rivojlantirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ushbu maqolada byudjet mablagʻlari yordamida yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish, mavjud muammolar va ularni hal qilish boʻyicha samarali chora-tadbirlar tahlil qilinadi.

Yoshlar va ayollarni qoʻllab-quvvatlash maqsadida byudjet mablagʻlarini yoʻnaltirish jamiyatni rivojlantirishning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi. Bu resurslarni maqsadli taqsimlash, turli moliyaviy yordam dasturlarini amalga oshirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish orqali taʼminlanadi. Byudjet mablagʻlarining samaradorligini oshirish orqali yangi ish oʻrinlari yaratish, iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirish va ijtimoiy tenglikni taʼminlash mumkin.

Raqamli texnologiyalarni yoshlar va ayollar daftariga integratsiya qilish ularni qoʻllab-quvvatlash jarayonlarini samarali tashkil etishda muhim ahamiyatga ega. Elektron platformalar orqali maʼlumotlarni tezkor yigʻish, monitoring qilish va moliyaviy yordamni taqsimlash jarayonini optimallashtirish mumkin. Ushbu texnologiyalar jarayonlarning tezkorligi va shaffofligini oshiradi, shuningdek, yoshlar va ayollar uchun qulay imkoniyatlar yaratadi.

Innovatsion boshqaruv yondashuvlari byudjet mablag‘laridan foydalanish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Strategik rejalashtirish asosida yoshlar va ayollar uchun ustuvor sohalarni aniqlash, ularning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirishga qaratilgan loyihalarni qo‘llab-quvvatlash va maxsus dasturlarni ishlab chiqish byudjet resurslarining ta’sirini oshiradi. Ushbu yondashuvlar jamiyatning barqaror rivojlanishi va ijtimoiy tenglikni ta’minlash uchun muhim ahamiyatga ega.

Yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish va takomillashtirish uchun byudjet mablag‘larini samarali boshqarish ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Ushbu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirishda quyidagi asosiy tamoyillarga e’tibor qaratish lozim:

1. **Maqsadli rejalashtirish** – Yoshlar va ayollar ehtiyojlarini aniqlash asosida byudjet mablag‘larini maqsadli taqsimlash zarur. Bu tamoyil nafaqat mablag‘larni oqilona ishlatishga, balki aholining ijtimoiy faolligini oshirishga ham xizmat qiladi.

2. **Ijtimoiy dasturlarni kengaytirish** – Byudjet mablag‘lari hisobidan yangi ish o‘rinlari yaratish, kasbiy ta’lim dasturlari va ayollarni tadbirkorlik faoliyatiga jalb qilish kabi ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish muhimdir. Bu choralar yoshlar va ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish va ularni jamiyat hayotiga faol jalb etishga yordam beradi.

3. **Raqamli monitoring tizimlarini joriy qilish** – Byudjet mablag‘laridan foydalanishni nazorat qilish va samaradorligini oshirish uchun elektron platformalar va monitoring tizimlarini keng qo‘llash talab etiladi. Bunday texnologiyalar jarayonning shaffofligini ta’minlashga va resurslardan samarali foydalanishni nazorat qilishga xizmat qiladi.

4. **Hududiy infratuzilmani rivojlantirish** – Yoshlar va ayollar daftaridagi shaxslar uchun infratuzilmani rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, chekka hududlarda yashovchi aholining ehtiyojlarini qondirish uchun sog‘liqni saqlash, ta’lim va bandlik sohalarida qo‘shimcha loyihalarni moliyalashtirish talab qilinadi.

5. **Innovatsion boshqaruv yondashuvlari** – Yoshlar va ayollar daftarini takomillashtirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish, jumladan, sun'iy intellekt va ma'lumotlarni tahlil qilish vositalarini joriy etish jarayonning samaradorligini oshiradi. Bu orqali ehtiyojlarni tezkor aniqlash va ularga mos chora-tadbirlarni ishlab chiqish mumkin bo'ladi.

Ushbu tamoyillarni amalga oshirish orqali byudjet mablag'lari hisobidan yoshlar va ayollarni qo'llab-quvvatlash jarayonini takomillashtirish, ijtimoiy tenglikni ta'minlash va jamiyatning barqaror rivojlanishiga ko'maklashish mumkin. Ushbu yondashuvlar, shuningdek, davlat va aholining o'zaro ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Jadval 1. Yoshlar va Ayollar Dasturlarini Shakllantirish va Takomillashtirish

Yo'nalish	Izoh	Kutilayotgan natija
Ta'lim dasturlarini kengaytirish	Yoshlar va ayollar uchun zamonaviy kasbiy ta'lim dasturlari yaratish	Malakali kadrlar sonini oshirish
Mikrokreditlash tizimi	Yoshlar va ayollar uchun imtiyozli kreditlar ajratish	Yangi ish o'rinlari yaratish va iqtisodiy faollikni oshirish
Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash	Kam ta'minlanganlar uchun maxsus yordam dasturlari	Ijtimoiy tenglikni ta'minlash
Raqamli texnologiyalarni joriy etish	Yoshlar va ayollar uchun onlayn xizmatlardan foydalanish imkoniyatini kengaytirish	Shaffoflikni oshirish va jarayonlarni tezlashtirish
Mahalliy loyihalarni moliyalashtirish	Qishloq hududlarida ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish infratuzilmasini rivojlantirish	Hududiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash

Yo‘nalish	Izoh	Kutilayotgan natija
Huquqiy maslahat markazlari	Yoshlar va ayollarga huquqiy bilim berish dasturlari tashkil etish	Huquqiy savodxonlikni oshirish
Kasbga yo‘naltirish	Yoshlar va ayollar uchun mehnat bozori ehtiyojlariga mos kasb tayyorlash dasturlarini joriy qilish	Bandlik darajasini oshirish

Jadvalda yoshlar va ayollar dasturlarini shakllantirish va takomillashtirish uchun asosiy yo‘nalishlar ko‘rsatilgan. Har bir yo‘nalishning izohi va amalga oshirilishi kutilayotgan natijalar qisqacha bayon qilingan. Unda ta’lim dasturlari, mikrokreditlash, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, raqamli texnologiyalarni joriy etish, mahalliy loyihalarni moliyalashtirish, huquqiy maslahat markazlari va kasbga yo‘naltirish kabi yo‘nalishlar ko‘zda tutilgan bo‘lib, bu choralar yoshlar va ayollar uchun imkoniyatlarni kengaytirish va ularning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirishga qaratilgan.

Byudjet mablag‘lari hisobidan yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish va takomillashtirish bo‘yicha tadqiqotlar mavjud muammolarni aniqlash va ularni hal qilish uchun samarali strategiyalarni ishlab chiqishga imkon yaratadi. Ushbu dasturlarni samaradorligini oshirish uchun raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, qo‘shimcha moliyaviy resurslarni safarbar qilish va manfaatdor tomonlar uchun qulay sharoitlarni yaratish muhimdir. Ushbu maqolada ishlab chiqilgan tavsiyalar yoshlar va ayollar daftarining samaradorligini oshirish, ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash va iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan amaliy yechimlarni taklif etadi.

Yoshlar va ayollarni qo‘llab-quvvatlashda davlat dasturlari muhim o‘rin tutadi, chunki ular jamiyatdagi ijtimoiy tenglikni mustahkamlash va iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qiladi. Byudjet mablag‘lari asosida taqdim etilayotgan moliyaviy yordam, mikrokreditlar va subsidiyalar yoshlar va ayollarning tadbirkorlik faoliyatini qo‘llab-quvvatlaydi, ularni iqtisodiy hayotga faol jalb etadi.

Bundan tashqari, moliyaviy xizmatlarni kengaytirish va innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish orqali yoshlar va ayollar uchun yangi imkoniyatlar yaratish mumkin. Elektron xizmatlar orqali mikromoliyaviy dasturlarni boshqarish, hujjatlarni rasmiylashtirish va monitoringni amalga oshirish jarayonini soddalashtirish mablagʻlarni oqilona taqsimlashni taʼminlaydi. Ushbu yondashuv yoshlar va ayollarni iqtisodiy jihatdan qoʻllab-quvvatlashni sezilarli darajada yaxshilaydi.

Yoshlar va ayollar daftarini samarali boshqarish uchun mahalliy infratuzilmani rivojlantirish muhimdir. Taʼlim va kasbga yoʻnaltirish markazlarini barpo etish, maxsus trening va oʻquv dasturlarini tashkil etish orqali ularning salohiyatini oshirish mumkin. Ushbu infratuzilma ularni iqtisodiy hayotda faol ishtirok etishga va yangi ish oʻrinlarini yaratishga ragʻbatlantiradi.

Shuningdek, maxsus dasturlarni joriy etish orqali ayollar va yoshlar uchun soliq imtiyozlari, imtiyozli kreditlar va grantlar taqdim etilishi lozim. Bu yondashuvlar nafaqat iqtisodiy barqarorlikni taʼminlaydi, balki ijtimoiy muammolarni hal qilishda ham samarali boʻladi.

Raqamli texnologiyalarning joriy qilinishi orqali yoshlar va ayollar uchun yanada qulay va shaffof moliyaviy muhit yaratish mumkin. Elektron platformalar va mobil ilovalar yordamida davlat dasturlari haqida maʼlumot olish, ariza topshirish va yordam olish jarayonlarini soddalashtirish ijtimoiy koʻmakning ommaviyligini oshiradi. Shu bilan birga, bu texnologiyalar monitoring va tahlil jarayonlarini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar va ayollar daftarini samarali shakllantirish va takomillashtirish uchun quyidagi yoʻnalishlarda ish olib borish zarur:

1. **Raqamli texnologiyalarni joriy etish:** Elektron xizmatlar va masofaviy boshqaruv tizimlari orqali jarayonlarni modernizatsiya qilish.
2. **Mahalliy infratuzilmani rivojlantirish:** Taʼlim markazlari va kasbga yoʻnaltirish dasturlarini joriy qilish.

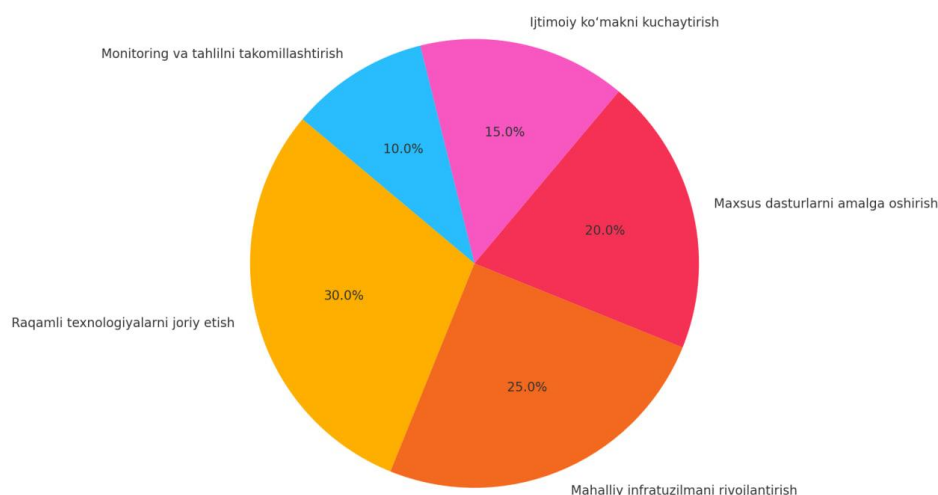
3. **Maxsus dasturlarni amalga oshirish:** Ayollar va yoshlar uchun imtiyozli kreditlar va grantlarni taqdim etish.

4. **Ijtimoiy ko‘makni kuchaytirish:** Kam ta‘minlangan qatlamlarni qo‘llab-quvvatlash uchun yangi dasturlar ishlab chiqish.

5. **Monitoring va tahlilni takomillashtirish:** Dasturlarni samaradorligini oshirish uchun tizimli monitoringni amalga oshirish.

Ushbu choralar yoshlar va ayollarning iqtisodiy va ijtimoiy faolligini oshirishga, shuningdek, jamiyatda barqarorlik va tenglikni ta‘minlashga qaratilgan.

Byudjet mablag'lari hisobidan yoshlar va ayollar daftarini shakllantirishda asosiy yo'nalishlar

Rasm 1. Byudjet mablag'lari hisobidan yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish va takomillashtirishda asosiy yo'nalishlar

Diagramma yoshlar va ayollar daftarini byudjet mablag'lari hisobidan shakllantirish va takomillashtirishning asosiy yo'nalishlarini aks ettiradi. Ish o'rinlarini yaratish eng katta ulushni (30%) tashkil etib, iqtisodiy mustaqillikni ta'minlashga xizmat qiladi. Ta'lim va malaka oshirish dasturlari (25%) yoshlar va ayollarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi. Ijtimoiy yordam dasturlari (20%) kam ta'minlangan qatlamlarning turmush darajasini yaxshilashga yo'naltirilgan. Sog'liqni saqlash xizmatlari (15%) ayollar va yoshlar uchun tibbiy xizmat sifatini oshirishni maqsad qilsa, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash (10%) ularning biznes faoliyatini rivojlantirishga

yordam beradi. Ushbu yo‘nalishlar orqali byudjet mablag‘lari samarali taqsimlanib, ijtimoiy barqarorlik va iqtisodiy rivojlanishga hissa qo‘shadi.

Byudjet mablag‘lari hisobidan yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish va takomillashtirish mavzusida quyidagi ustuvor yo‘nalishlarni amalga oshirish zarur:

1. **Raqamli texnologiyalarni joriy etish** – Byudjet mablag‘lari hisobidan amalga oshirilayotgan dasturlarni avtomatlashtirish va raqamli texnologiyalarni keng joriy qilish orqali jarayonlarni shaffof va samarali qilish muhimdir. Onlayn platformalar va elektron ro‘yxatga olish tizimlari yoshlar va ayollarni dasturlarga tezkor kiritish imkoniyatlarini kengaytiradi.

2. **Mablag‘larni samarali taqsimlash** – Byudjet mablag‘larini yoshlar va ayollar ehtiyojlariga mos tarzda taqsimlash muhim. Ustuvor yo‘nalishlarga ta‘lim, sog‘liqni saqlash va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash kabilarni kiritish orqali iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga erishish mumkin.

3. **Mahalliy tashabbuslarni qo‘llab-quvvatlash** – Mahalliy darajadagi yoshlar va ayollar tashabbuslarini rivojlantirish uchun maxsus grant va imtiyozli kredit dasturlarini joriy qilish zarur. Bu nafaqat yangi ish o‘rinlari yaratadi, balki mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirishga ham hissa qo‘shadi.

4. **Xodimlarning malakasini oshirish** – Dasturlarni amalga oshirishda ishtirok etuvchi mutaxassislarning malakasini oshirish orqali jarayon sifatini yaxshilash mumkin. Maxsus trening va o‘quv dasturlari yordamida moliyaviy boshqaruv va loyiha monitoringi bo‘yicha ko‘nikmalar rivojlantiriladi.

5. **Innovatsion xizmatlarni joriy etish** – Yoshlar va ayollar uchun zamonaviy xizmatlar, jumladan, moliyaviy savodxonlik bo‘yicha onlayn kurslar va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash markazlarini tashkil qilish orqali ularning moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlari kengaytiriladi.

6. **Ijtimoiy mas‘uliyatni oshirish** – Byudjet mablag‘lari ijtimoiy mas‘uliyat tamoyillariga asoslangan holda foydalanilishi lozim. Xususan, ekologik xavfsizlikni

ta'minlovchi loyihalarni qo'llab-quvvatlash va yashil texnologiyalarni joriy qilish orqali barqaror rivojlanishga erishish mumkin.

Yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish va takomillashtirish dasturlari orqali jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va turmush darajasini yaxshilashga hissa qo'shish mumkin. Ushbu chora-tadbirlar byudjet mablag'laridan samarali foydalanishni ta'minlab, milliy taraqqiyotning ustuvor yo'nalishlariga xizmat qiladi.

Xulosa

Yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish va takomillashtirish davlatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishdagi muhim ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Ushbu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun byudjet mablag'laridan oqilona foydalanish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, xodimlar salohiyatini oshirish va ijtimoiy mas'uliyat tamoyillariga asoslangan yondashuvlarni tatbiq etish zarur. Mahalliy tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash, maxsus moliyaviy dasturlarni ishlab chiqish va innovatsion xizmatlarni joriy etish yoshlar va ayollarning iqtisodiy faolligini oshirishga xizmat qiladi. Bu orqali jamiyatning ijtimoiy tengligini mustahkamlash, turmush darajasini yaxshilash va iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlashga erishish mumkin. Ushbu sa'y-harakatlar davlat tomonidan belgilangan strategik maqsadlarga erishishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Yoshlar va ayollar daftarini shakllantirish va takomillashtirish bo'yicha amalga oshiriladigan chora-tadbirlar byudjet mablag'larining samarali taqsimlanishini ta'minlash orqali ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Ushbu dastur doirasida yoshlar va ayollarni iqtisodiy faoliyatga keng jalb qilish, ularga zamonaviy ta'lim va kasbiy ko'nikmalarni berish orqali ularning iqtisodiy mustaqilligini ta'minlash muhimdir. Buning uchun mahalliy va xalqaro tajribaga asoslangan moliyaviy qo'llab-quvvatlash dasturlari ishlab chiqilishi zarur. Bu esa yangi ish o'rinlari yaratish va mahalliy tadbirkorlikni rivojlantirishga turtki beradi.

Shuningdek, innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish orqali yoshlar va ayollarning iqtisodiy faolligini oshirishga alohida e'tibor qaratish lozim. Raqamli platformalar va onlayn xizmatlar orqali iqtisodiy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, maxsus moliyaviy xizmatlar va imtiyozlarni taklif qilish orqali davlat tomonidan ko'rsatilayotgan qo'llab-quvvatlashning samaradorligini oshirish mumkin. Ushbu choralar nafaqat yoshlar va ayollarni ijtimoiy hayotga faol jalb etadi, balki davlatning umumiy iqtisodiy barqarorligiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Manbalar ro'yxati

1. **O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 31.03.2022 yildagi 145-son.** "Xotin-qizlar muammolarini o'rganish va hal etish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida".
2. Botirov, O. (2018). Mamlakat Pul-Kredit Siyosati va Uni Yanada Takomillashtirish Mexanizmlari. Termiz: Bitiruv Malakaviy Ishi, 5230100 – "Iqtisodiyot" ta'lim yo'nalishi. Ilmiy rahbar: i.f.n. Mirzayev A.Q.
3. Qobilov, Sh.R. (2013). Iqtisodiyot Nazariyasi. O'zbekiston Respublikasi IIV tizimidagi oliy ta'lim muassasalari uchun darslik sifatida tavsiya etilgan. Toshkent.
4. Vahobov, A. V., & Malikov, T. S. (2012). Moliya. O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi tomonidan iqtisodiy ta'lim yo'nalishidagi talabalar uchun darslik sifatida tavsiya etilgan. Toshkent: «Noshir».
5. **O'zbekiston Respublikasi Hukumat portal.** "Ayollar daftoriga kiritilgan xotin-qizlarga tibbiy xizmat ko'rsatish".
6. Abdumannonov, B.M.. Inson Resurslarini Samarali Boshqarishda Yaponiya Amaliyoti. Iqtisodiyot va biznes bo'yicha ilmiy maqola.
7. **Madiyeva R.** "Ayollar daftari va Yoshlar daftari doimiy e'tiborda". 26 mart 2021 yil.
8. **O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori.** "Yoshlar muammolarini o'rganish va hal etish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida".
9. **O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni.** "Xotin-qizlar daftoriga kiritilgan xotin-qizlarga yordam ko'rsatish va ularga ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish to'g'risida".